

om val till folkskolelärare redan är, genom Riksdagens ofvannämnda underdåniga skrifvelse den 19 Maj 1874, bragt under Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, anser sig Utskottet böra värdsamt förorda,

2:o att Herr Smedbergs motion jemväl i nu omhandlade delen äfvensom Herr Anderssons förslag måtte lemnas utan afseende.

Stockholm den 10 Mars 1876.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

N:o 25.

Ank. till Riksdagens Kansli den 10 Mars 1876, kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning af väckt förslag om förklaring af gällande stadganden rörande jäf mot domare i hushållsmål af allmän beskaffenhet.

Med förmälan, att, oaktadt den åtgärd som i allmänna ekonomi- och hushållsmål ankomme på domstolarne på landet oftast inskränkte sig till att deri afgifva utlåtande, ej sällan inträffade, att nämnde domstolar, med åberopadt stöd af 13 kap. 1 § Rättegångsbalken, förklarade sig jäfvige att handlägga dylika mål, har Herr *Nils Petersson* i Runtorp uti en inom Andra Kammaren väckt, till Lag-Utskottet remitterad motion (N:o 14) framhållit hurusom en sådan tillämpning af berörda lagbud ej mindre föranledde dryga kostnader för kommunerna och en skad-

lig tidsutdrägt med dessa måls afgörande, än äfven medförde den olägenhet, att ojäfvig domstol, som för deras behandling förordnades, oftast vore för förhållandena inom orten främmande; och har motionären på grund häraf föreslagit, "det Riksdagen ville för sin del besluta den förklaring, att det i 13 kap. 1 § Rättegångsbalken omförmälda jäf mot domare ej må ega tillämpning i hushållnings- eller ekonomimål af allmän beskaffenhet."

Genom Kongl. Brevet till Amiralitets-kollegium den 18 December 1752 är förordnad, att hvad i 13 kap. 1 § Rättegångsbalken säges om jäf mot domare bör äfven lämpas till hushållningsmål; men i 55 § af Kongl. Instruktionen för landshöfdingarne den 10 November 1855 blef dock, hvad särskildt angår Konungens Befallningshafvande, stadgadt, att i ekonomi- och politimål af allmän beskaffenhet jäf emot dem icke skulle ega rum derföre, att de, med afseende på deras enskilda samhällsställning, hafva i saken del.

Enligt hvad Utskottet inhemtat, läser lagen uti ifrågavarande hänseende på olika ställen olika förstås och tillämpas, så att en del domare af den omständighet, att de såsom medlemmar af den kommun, som ett hushållningsmål rör, hafva i saken del, finna sig förhindrade att med samma mål taga någon befattning; under det andra domare åter anse den delaktighet i målet, de på sådan grund ega, vara af så ringa betydighet, att den icke kan för dem medföra verkan af laga jäf.

Då emellertid lagens stadgande om jäf för domare, som har i saken del, är alldeles ovilkorligt, synes den större eller mindre graden af denna delaktighet icke lagligen kunna, till någon inverkan på jäfsfrågan, blifva föremål för sådan pröfning, som i afseende på det likartade jäf, att domaren eller hans skyldemän kunna af sakens utgång vänta nytta eller skada, är domaren särskildt förbehalten genom föreskriften derom, att denna nytta eller skada, för att medföra jäfaktighet, skall vara "synnerlig". I öfverensstämmelse med denna uppfattning har ock, på sätt ofvan blifvit anfördt, ansetts nödigt att, till förekommande deraf att Konungens Befallningshafvande till hinder vid utöfningen af sin domsrätt i hushållsmål skulle anse sig i dylika mål jäfvige, meddela särskild föreskrift derom, att i samma mål någon jäfaktighet icke för Konungens Befallningshafvande skulle ega rum derföre, att de, med afseende på deras enskilda samhällsställning, hade i saken del. Enär häraf icke, såvidt Utskottet känner, försports den ringaste våda, synes, till afhjelpande af de olägenheter, som blifvit af motionären omförmälda, berörda stadgande med dess större skäl kunna utsträckas jemväl till domare, som dessa i mål af ifrågavarande beskaffenhet icke ega någon domsrätt, utan, efter vederbörande rättsegares hörande och företagen undersökning vid domstol, hafva att deri allenast meddela utlåtande.

På grund häraf föränlåtes Utskottet vördsamt hemställa,

Bih. till Riksd. Prot. 1876. 7 Saml. 11 Häft.

att Riksdagen för sin del ville besluta en författning så lydande:

Lagens stadgande i 13 kap. 1 § Rättegångsbalken, att domare är jäfvig att handlägga mål, då han eller hans skyldemän hafva i saken del, eger i hushållsmål af allmän beskaffenhet icke tillämpning.

Stockholm den 10 Mars 1876.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservationer:

Af Herrar Grefve *Sparre* och *von Gegerfelt*.

Af Herr *Magnus Jonsson*, som ansett motionen böra afslås.

Herr *Asplund* har begärt få antecknadt, att han icke i behandlingen af motionen deltagit.
